

HRVATSKA RIEČ

Predplatna cijena: na godinu K. 12 — Za 6. godine K. 6 — Za Šibenik na godinu današnjem u kuću K. 12. — Za Inozemstvo na godinu K. 12 i suviše poštarski trošak. — Pojedini br. 10 para. — Plativo i utuživo u Šibeniku.

Izlazi sriedom i subotom

Uredništvo, uprava i Tiskara lista nalazi se u ulici Bazilike sv. Jakova. — Oglasi, probna pisma i zahvale tiskaju se po 30 para peti redak ili po pogodbi. — Nefrankirana pisma ne primaju se. — Rukopisi se ne vraćaju.

Magjarska nasilja i Hrvatska politika.

Frano Kossuth i opet se pokazao kukavcem koji javno gazi svoj ponos, svoju rječ. Bio je rekao, da on sa željezničkom pragmatikom stoji i pada, pak kad nije mogao ju proturiti proti Hrvatima, tada on kukavno uzmiče, gazi svoju rječ, i zadovoljava se provesti ju naredbenim putem, te cilju osnovu diže sa dnevnog reda ism prvog paragrafa, u koji umeće 2 točke o magjarskom jeziku.

Sin se ovim pokazuje dostojnim oca, koji je znao također gaziti svoju rječ i javno zanijekati svoj podpis.

Poslije svega što je bilo, ponašanje magjarskih političara ne može više nikoga iznenaditi: rječ zadana, ponos, obraz njima je ništa, a glavno im je udobnost, novac. U tu svrhu potrebno im je da im narodi Ugarske robuju, a nastoje da im i na dalje robuje Hrvatska. Iz nje naime teku milijuni u nezasiata ždrieta magjarska. Sloboda tih naroda, sloboda Hrvata bila bi propast za preždužene magjarske izjelce.

Radi toga ciela borba, u kojoj ne znaš, čemu bi se više čudio, ili lopovluku ili bezstidnosti magjarskih ministara. Radi toga svrgnuće bana, radi toga denuncijacije, od kojih bi zazorao prosti pulcaj.

Ministar predsjednik Wekerle tuži Hrvate da su pod tudjim uplivima i da su veleizdajnici. Za dokaz poziva se na program stranke prava, koji da ruši jedinstvo magjarske države, i ide preko granica.

Ministar Andrássy zove također Hrvate izdajnicima i da su zadojeni jugoslavenskim veleizdajničkim težnjama.

A zašto Magjarski ministri sve to govore danas? Zašto nisu to i tako govorili lani, prekolani, može se reć jučer?

Za to jer su bili u stisci, jer nisu bili ministri, jer su im Hrvati trebali. Danas im više ne trebaju i treba ih pred Krunom denunciirati da ih se može tlačiti i bogatstvo zemlje im oti.

Ovo su činjenice, kao i to da Hrvati nemaju sredstava u budimpeštanskom saboru da uspešno obrane svoju domovinu od magjarske samovolje. Ministar naredbenim putem može prokromčariti kojimudrago zakon u Hrvatsku. Ali Hrvati, kako danas stvari stoje, nemaju ni u kući uspešna zakonita sredstva da se odhrvaju bahatosti magjarskoj, jer ministar predsjednik magjarski kad hoće može jednoga bana zamieniti s drugim. Ovaj može sabor raspustiti, sazvati novi itd. u bezkonačnost.

Sva ova nasilja mogu se činiti, jer tu vlast daje Magjarska nagodba, koja ima takovih \$\$ po kojima su Hrvati podani na milost i nemilost Magjara.

Ovo su činjenice koje treba da svaki Hrvat prizna; pa uprav radi toga se i tražio izlaz pomoću rječke rezolucije. Ona je u glavnom išla za tim da Hrvatima omogući uspješnu obranu od Magjara.

Izgleda da je ovo protuslovlje, ali je istinito, jer da se na vrijeme uredilo sve unutarnje potrebe Hrvatske kako se želilo, zar danas ne bi borba bila posve lasna, ili barem puno lašnja nego će biti?

Medjutim pokazalo se, da je nastojanje za pravedni savez s Magjarsima gubitak vremena i energije narodne. Pokazalo se da su nam oni nepošteni neprijatelji i jednostavni otičaci. Jer oni, koji teže za slobodom tobože Ugarske, u istinu teže samo za sužanstvom svih naroda pa i Hrvatskoga, a i dobrog diela magjarskoga. O tim težnjama nemože više biti dvojbe, pa bi svaki Hrvat bio samo izdajica domovine, kad bi htio i na dalje bilo u čem da njegova domovina zavisi od Ugarske. Drugim riečima nijedan Hrvat, koji neće da bude izdajica ne može biti za nagodbu. Svaki mora raditi i nastojati da se nagodba srusi, uništi.

To je danas očito svakomu, pa ne treba u ime tog načela, u ime te istine razdvajati na-

rodne redove, vući stranački kapital. Pitanje je danas samo kako da se dodje do toga da se nagodbu sruši.

U zadnjem članku mi smo o tom progovorili. A najprvi uvijek jest, da sve stranačke stranke u Hrvatskoj sklope savez po kojemu je svima zajamčen današnji posjed i da ga prema razmjeru povećaju dosadašnjim magjarskim kotarima.

Uz složan narod, uz složne stranke nema sile koja bi mogla trajno u Banovini vladati. Dolazi tada sabor koji bi mogao biti raspušten i jedan i više puta, ali konačno taj sabor bi mogao proglasiti nagodbu prekinutom i stvoriti od Hrvatske u istinu nezavisnu državu.

Nego hrvatska politika ne može i ne smije poslužiti se samo saborom, domaćom parlamentarnom borbom. Ona mora upotrebiti sve poluge koje su joj na raspoloženju. Ona mora stupiti u savez sa bezpravnim elementima i sa narodnostima Ugarske i preko njih ubiti hegemoniju magjarske oligarhije. Treba da Hrvati u istoj Ugarskoj ustanu proti oligarhiji.

Ovu politiku banovinsku ostali Hrvati valja da svukod podupiru, a navlastito u Bečkom parlamentu. Za to danas nam je dana krasna zgoda u nagodbenim pregovorima. U tim pregovorima mogu Hrvati najterati, mogu pače prisiliti Ugarsku da uvede obće, jednako tajno prava glasa.

Ali za to nisu dostatne interpelacije nego treba da parlament iznese u tom pogledu predloge. Večinu u današnjim okolnostima, mislimo, ne bi bilo teško stvoriti.

Polučen uspjeh na tom polju, pada u prah magjarska oligarhija i njezina lupežka politika. U kratko, sila magjarske oligarhije treba da nadje složne sve Hrvate, gdje god ih bilo, a Hrvati valja da vode politiku podpune slobode i nezavisnosti za se i za sve bližnje zasuznjene narode.

Na taj način steći će sebi naravnih saveznika i stvoriti će veličnu i slobodu svoje domovine.

Napried u borbu!

Kraj svih naših stranačkih nesuglasica, kraj svih osobnih prkosa, kraj svih dnevnih i mjestnih mizerija mi smo Hrvati imali u našem narodno-političkom držanju sjajnih časova muzevne odlučnosti i samosvijesti. Ali teško da se ikoli od tih časova daje usporediti sadašnjemu, teško da nas je ikad ikoli zahvatilo i zapasao tolikom jednodušnošću i odvažnošću, koliko ovaj. U tminama naše prošlosti toliko smo puta vapili za svetlim trakom sloge i značajnosti, i bilo je tako crnih dana, kad smo već zdvajali, kad smo cienili, da nam je već uzalud nadati se u bolja vremena.

A to bi se bilo i obistinilo, da nije jedno novo sunce sinulo, da nisu bili za vremena udareni i kod nas pravi temelji zdrave narodne politike, koja eto danas pokazuje, kolika je njena moć i kolikom se nasilju ona sama može odhrvati.

Borba navieščena i prihvaćena za pravo i čast hrvatskog jezika na zemljištu Hrvatske samo zato je danas tako jaka, tako napokolebiva, jer ju vode ljudi, koji su svi prožeti duhom zdrave narodne politike, duhom slobode i čelčnosti u obrani svetih narodnih prava.

Za takovu borbu uzgaja već blizu pol vieka narod i inteligenciju nauka utemeljitelj stranke prava, uzgajaju ih naše žalosne prilike, naši žalosni odnošaji u monarhiji, u kojoj smo uvijek bili zapostavljeni, u kojoj su se neprestano i sistematično krmjila naša prava i u kojoj smo bili uvijek potiskivani, uvijek sprječeni, uvijek raztrovani samo, da ne dodjemo do jednog obćeg, jednodušnog zahjeva, do odlučnog izražaja naše snage, naših tražbina, našeg narodnog dostojanstva.

Danas već to ne ide. Danas se pred pokušajem, da se naš jezik potisne u našoj zemlji, nalaze u jednom taboru svi pravi sinovi domovine, svi spremni, da se za taj amanet bore do skrajnosti.

A to je ono što je Hrvatska morala dočekati.

Mi smo se svadjali, mi smo se pripravili, mi smo se međusobno gložali radi čisto futurni razloga i misliti smo, da nam je junačstvo i rodoljublje samo u takovoj vrsti borbe; nismo ni išli za tim, da smo u tim travcima gubili redovno svida više narodne interese i ciljeve, nismo se dosjećali, da u takovoj vrsti trošenja naših energija služimo svi skupa zajedničkom neprijatelju naše slobode i naše nezavisnosti. Samo kadkada, kako rekosmo, imali smo sjajnih časova samoobrane, ali i to samo onda, kad bi nam jače zaprijetila dušmanska pogibelj.

Danas smo napokon došli i do tog uvjerenja, da je taj dušman isti pripravljač nama razloge i povode međusobnog tvrčenja, samo da nas tim odvrati od onog pravog, odlučnog, uztrajnog i iskrenog rada, od one borbe, kojoj je cilj — sloboda naroda i ujedinjenje domovine.

I zbilja, potrošismo toliko vremena, toliko sile, toliko ciljevi narastaja i pokoljenja, a ne učinismo ništa za taj vrhovni cilj naših otačevičkih dužnosti.

A to je ono, što su naši dušmani tražili, što su od nas htjeli.

No od danas kao da prestaje, kao da bi imao prestati za uvijek taj pogubni upliv na nas. Jest, kod nas prestaje služba tudjinske uplive, a to znači, da počinje služba domovini i narodu. Tko ostane i nadalje prkosno i samovoljno u službi tudjeg uplive, taj je danas, u ovakvoj borbi kakva je zametnuta, naprosto likvidiran, pa makar se on banio najzamamnijim, najbučnijim frazama radikalizma.

Više igre tu nema. Borba je otvorena i u toj borbi mora da se nadje dojedan sin domovine. Svak, koji oklieva, svak koji uzmiče, svak koji tu borbu ne odobrava, taj je razkrinkan, taj je izdajica.

Nema više mudrovanja ni šaranja. Nastupio je momenat koliko sjajan i veleben, toliko znamenit, historičan, sudbonosan.

Za ovakvim momentom ginula je odavna duša narodna, ovakovome se momentu svako hrvatsko srce veseli, u njemu se oduševljuje i jača.

Sve što nije u skladu s ovim momentom, sve što danas ostaje pred njim mlohavo i ravnodušno, to nije narodno, to je tudjinsko, to je izmećarsko.

Današnje raspoloženje nije drugo nego instinski odraz, pravi izliv celog našeg narodnog mišljenja, osjećanja i htjenja; tko se tim raspoloženjem ne istovještje, taj je izrod, taj je kukavica.

Borba je navieščena, borba je prihvaćena, borba za hrvatski jezik! Svi u tu borbu, svi dušom i telom, jer i kad ju dovršimo, kad jeziku svome izvostimo pobjedu, još nismo borbu našu dokrajčili. Sliedi odmah za tim borba za druga naša prava, za druge naše slobodine, borba kojoj je uvijek i jedino cigli cilj — Hrvatska slobodna i ujedinjena država!

Neka nas više ne smetu, neka nas ne pozabave dušmani sićušnim pitanjima, kod kojih igra glavnu ulogu osobna korist, osobna ambicija ili mala kakva stečevina. To su sve kosti, koje su se i do sad među nas bacale, samo da se međusobno kavgamo, dielimo i slavimo po ono: divide et impera.

Nema više dieljenja, nema više kavge. Sloga nam je spas. Svi na okup! Svi napried u borbu!

Dušmani naši, pa bili to Magjari, bili Nemci, bili Talijanci, uvidjat će tada, da je prošlo ono vrijeme, kad su računali na onu našu vjekovnu nevolju — na neslogu našu.

Napried u borbu! Allons enfant de la patrie!

Beč, 1. srpnja.

U subotu se predsjedništvo zastupničke kuće predstavilo vladaru. Predsjednik kuće izrazio je vladaru zahvalu kuće na previšnjoj sankciji izborne reforme. Vladar se zahvalio na iz-

razu lojalnosti, te izrazio želju da će se nova kuća posvetiti plodonosnom radu na korist države i naroda.

Iz Budimpešte stižu glasovi da je ugarska kvotna deputacija zaključila odgovoriti na re-nuncij, da ona ostaje pri svim dosadašnjim predlozima i na njezinom dosadašnjem stanovištu. Usled ovog odgovora ugarska kvotna deputacija ne će da znade za onaj kvotni ključ, koji bi se imao opredieliti prama relativnim brojkama pučstva.

Danas je državni sud, u pitanju potvrđenja pravila ženskog društva koje traži izbornu pravo glasa, izreklo pravokret, usled kojega bi potvrđena odluka ministarstva unutarnjih posla, kojom se ženama zabranjuje, kako to društveni zakon označuje, utemeljiti jedno društvo sa političkim tendencijama.

U današnjoj sjednici gospodske kuće bi primljen predlog odbora za adresu na vladaru, da se vladaru kao odgovor na priestolni govor, izraze čustva lojalnosti.

Ovih će dana državni zakonski list objelodaniti zakon od 12 travnja o. g. glede vina, masti itd., tako da će ovaj zakon ući u kriepost i za ovogodišnju jemstvu.

Zanimati će vas kako se neki listovi izraziše o prvom govoru ministra-predsjednika d-ra Becka u zastupničkoj kući: „Deutsche Wacht“ napada upastno govor ministra premiera. Predbacuje mu, da se ministrivo programi navodi temelje na krivim premissama, te da se cijeli govor nalazi u protuslovlju sa radom „austrijske“ vlade. — „Narodni Listy“ tvrde, da ministar predsjednik u njegovom govoru nije zauzeo jedno stanovito stanovište. Njegove liepe i sladke riječi mogu dobro djelovati na uho, ali one ne nose ništa pozitivna za sobom. Takovih su laskavilih rieči zastupnici slušali i od prijašnjih ministara predsjednika. — „Nowa Reforma“ potvrdjuje, da je ministar predsjednik nastoji prilagoditi sadašnjoj situaciji. — „Dziennik Polski“ misli, da bi i socialiste mogli priznati uz konservativizam ministra-predsjednika. „Naprzod“ navajda, da je šef kabineta „austrijske“ vlade otvoreno priznao, da program socijalnih demokracija sadržaje referama, koje se mogu oživotvoriti. — „Silesia“ se smije govoru, a zaključuje da ministar predsjednik nije nijednoj stranici ništa obećao.

Onaj glasoviti Stiansny, član Harrachovog društva, dobio je orden za zasluge radi demokratinske izložbe u Londonu.

Beč, 2. srpnja.

U današnjoj gospodskoj kući bio je odbijen prešni predlog dra. Eppingera, da se gospodska kuća priključi primljenom predlogu zastupničke kuće, da se pozove vlada, e bi još u jevenskoj sezoni carevinskog vieća podastrla kućama zakonsku osnovu glede saniranja zemaljskih financija.

Član gospodske kuće gróf Thum je jedini govorio proti prešnosti predloga; kod glasanja pokazao se je veliki broj članova kuće, ali kod brojenja izpostavilo se je, da fale dvije trećine glasova, da se priznade prešnost predloga. Tim je ovaj važni predlog naišao već na prvi odpor u kući.

Oko 2/3, bila je prekinuta sjednica kuće. Predsjedništvo je imalo poći predstaviti se vladaru. Oko 3 sata nastavi se sjednica, u kojoj je predsjednik kuće izjavio kući vladarev pozdrav na izrazu lojalnosti.

Beč, 3. srpnja.

Na početku današnje sjednice zastupničke kuće interpelirah se Perić, dr. Ivčević itd. ministara predsjednika Becka, da li će se pobrinuti za to, da se razpravama nagodbenim sa Ugarskom radi ponovljenja nagodbe, kraljevini Hrvatskoj dodielj onaj upliv i sudjelovanje kao jednom samostalno državopravnom čibeniku. 150 podpisa.

Na dnevnom se redu nalazi prešni predlog zast. Hudeca itd. glede izbornih zloporaba u Galiciji. Zast. Hudec uzimlje rječ, da dokaže prešnost spomenutog predloga. U njegovim navodima napada Poljake do zla Boga. Premda je govornik čitao već dio svoga govora, tako da njegova rječ nije mogla djelovati osobito povoljno, jer je bio prisiljen češće gledati na pult, i tako svaki

čas prekidati svoj predivni Poljacima upravljivi pogled, ipak su se Poljaci bili uzvzprijeli na govornikova predbacivanja.

Medju najmanjim članovima poljačkog kluba najviše je izicao P. Stojalowski i zast. Petelenz. U kući se podizao grohotni smieh, kada su poljački socijalni demokrati pokazivali na okolo plakate, koje su članovi poljskog kluba za vrijeme izbora dali tiskati proti kandidatima socijalne demokratske stranke.

Na ovim su plakatima kandidati socijalne demokratske stranke bili karikirani. Ali te su karikature prelazile svaku granicu pristojnosti. One prikazuju socijalističke kandidate lučezima ovaca.

Za vrijeme govora dr. Liebenmanna sjedio je ministar unutarnjih posala nekoliko stolica dalje od govornika. Ministar se nam na njeko opaske govornika morao smijati. Istodobno pomnivo je bilježio razne opaske.

Zast. Okuniewski, Rutenc, se također bavio sa izborima u Galiciji. Navodja također razne zloporabe ali ne sa strane poljačke stranke, već sa strane vladinih činovnika. Zast. Stand, židovski demokrat, u ime židovskih demokrata broji poljačke zloporabe. Zast. Breiter, divljak, govori o prljavom rublju. Prelazi se na debatu o prešnosti predloga.

Kršćanski socijal zast. dr. Ebenhoch drži da će biti dužnost legitimacionog odbora da izpita istinitost naroda, pa da se ne priecri rad kuće, njegova će stranka glasovati proti prešnosti.

Još dvie riječi. Rješenje pitanja glede stenografiranja misli se, da će se ostaviti za jesensku sezonu. U današnjoj sjednici kod ministra predsjednika Niemci su se pokazali pristupni namisli, da se nenjemacki predlozi, kao i interpelacije mogu tiskati u dotičnom jeziku uz autentični njemacki prevod. Oni će se protiviti stenografiranju nenjemackih jezika.

Večernja „Zeit“ na uvodnom mjestu donosi, da će se „Südslaven“, medju koje se ubraja i „Sveza južnih Slavena“ protiviti stenografiranju nenjemackih govora.

Uprav ovaj čas imao sam prigodu razgovarati se sa zast. Dr. Tresićem, te ga zapitah koliko je istinita viest večernej „Zeit“, da će i „Südslaven“ biti proti stenografiranju nenjemackih govora.

Zast. Dr. Tresić uslobodio me da kroz Vaš cijenjen list mogu slobodno izjaviti, da se u „Svezi južnih Slavena“ nije nitko niti usudio do sada taj predlog iznieti niti će se usuditi.

Javljam vam naknadno ovu kategoričnu izjavu zast. Dr. Tresića, jer držim, da su ovom pitanju složni svi članovi „Sveze južnih Slavena“. Možda je koji od urednika lista „Zeit“ razgovarao sa kojim članom „Slovenskog Kluba“ i da se je taj izjavio proti protokoliranju. Svakako se viest lista „Zeit“ ne odnosi na sve Slavena sa juga. Toliko vam na znanje.

Sve novine javljaju, da će se na 8. o. mj. nastaviti razprave o austro-ugarskoj nagodbi. Pošto se nije nadati da će se delegati moći složiti u pitanju kvote, to će se ovo pitanje podastrieti vladaru, da ga on osobno rješ. Nego ovdje nastaje interesantno pitanje za koju će se polu monarhije vladar izjaviti povoljnije? Kako svak predvidja, kada bi vladar odredio jed-

nu veću kvotu za Madjare, da bi moglo lako doći do novih konflikata izmedju Krune i Magjara, to se danas može slobodno uzvrditi, da će vladar odrediti dosadašnju kvotu, i to za veoma kratko vrijeme. Već se govori, da će ova kvota imati jedino pō godine krieposti.

Kako se pronose glasovi u kuolarnima zastupničke kuće, ova bi se sezona imala zaključiti na 25. o. mj. Za vrijeme budžetne razprave vlada će podastrieti kući nekoliko zakonskih osnova, da ih zastupnici za vrijeme praznika uzmognu kod kuće proučiti.

Beč, 4. srpnja.

Iz Srbije stiže glas, da su jučerašnje viesti o zajmu neistinite. U ovdješnjim političkim krugovima se ne vjeruje istinitosti ovog dementi. Naprotiv hoće neki financiéri, da je srbiska vlada morala dementirati ovu viest, jer da se ona ne nada, da će pregovori u Beču uspjeti, da se otvori „austrijska“ granica srbiskom živom blagu. Za taj slučaj ne želi se Srbija blamirati, da je bajagi prosila oko vrata „austro“ ugarskih vlada.

Nu ovaj je dementi uzrujao ovdješnje mesare. Oni traže otvorenje granice, i zagovaraju dapače namisao o zajmu. Fabrikanti su također za zajam. Vlade su, tako kola glas, dale razumjeti srbiskim delegatima, da nemaju novaca, koje bi posudili Srbiji. Premda su ovi odgovorili, da oni zajam ne traže od vlade, nego od austro-ugarskih banaka, ipak austro-ugarske vlade nisu za to, da se u deli spomenuti zajam. Ako je ovo istina, onda je razumljiv dementi srbiske vlade.

Nove zaprieke sa Srbijom.

*) Pregovori izmedju poslanika austro-ugarske Monarhije i kraljevine Srbije rek bi da ne teku onako lako, kako bi se željelo. Srbija ne može pristati na nijedan trgovački ugovor sa Monarkijom, koji joj ne bi osigurao izvoz živog blaga. Proti uvozu pak živog blaga iz Srbije protivie se austrijski i ugarski agrarci. Nadasve ovi potonji.

Nema dvojbe, da se srbiski eksporteri nalaze na rubu propasti. Njihov gospodarstveni spas leži u rukama austro-ugarskih vlada. Već stižu razne viesti iz Beograda, koje osudjuju vladinu komediju u ovom po Srbiju životnom pitanju, tim više što se je i sam ministar financija Paču za vrijeme budžetne debate izrazio proti provisoriumu ugovora, koji je podjednino bio poprmljen u klubu većine. Kako saznajemo ugarska vlada pomoću zahtjeva ugarskih agraraca ide za tim, e bi prisilila Srbiju da se više približi Pešti nego li je prije bila približena. Dodje li do srbisko-madjarskog sblizenja, glasa se, da će madjarski agrarci popustiti. „Austrijski Agrarci“ bi u ovom slučaju bili vladi pri ruci.

Položaj je svakako zamršen. Ne zna se ni tko pije ni tko plaća. Jedno je jedino sigurno, da koli „austrijska“ vlada, toliko „ugarska“ vlada idu zatim da izigraju Srbiju. Ova će pod pritiskom eksportera i gojtiteja živog blaga, sva je prilika biti prisiljena da poprimi zahtjeve austro-ugarske vlade.

Već se pogovara, da će srbiska vlada, koja ima ugovor sa beogradskom tvornicom šećera,

pristavši na nižu carinam za u Srbiju uvedeni iz Austrije šećer, istoj plaćati razliku carinare do 32 1/2 franka.

Dobar je utisak učinila viest o novom srbiskom zajmu na „austrijske“ tvornice. Vlada će srbiska zatražiti zajam od 50 milijuna franka. Ova bi zajam imala podići kod austro-ugarskih zavoda. Isti bi zajam upotriebila pak za topove municiju, za gradnju novog konaka i nove skupštine.

Tim bi zajmom Srbija nadoknadila donekle gubitak austro-ugarskih agraraca, te već neki drže, da će „austrijska“ vlada nastojati predočiti austro vladu, da njezini agrarci popuste u njihovim zahtjevima. Pregovori traju.

Naši dopisi

Iz okolice šibenske.

U Benkovcu nekom posjedniku navršali vladini navratci loze. Čujemo da su od istog posjednika bili dobro plaćeni, suviše i hranjeni i napojeni, ali ipak za prkos jedan od ovih navratca navršao divljaku. Tako se isto lani dogodio slučaj u ovom kotaru, gdje je neki navratč jedna ubojog udovici navršao amerikanke na amerikanke jedino za to, što mu jedna udovica nije imala što dati jesti i piti, jer sama nemala.

Mislimo da bi mnogo zgodnije bilo, kad bi vlada jednostavno prestala i sa navranjenim i sa dielenjem guma, a radje ustanovila fond, iz kojeg bi se težaku, koji obnavlja svoj vinograd, kojim bezkamatni zajam, a on neka se sam misli za radnju. Biti će manje tužaba na vladine organe, a radnja će uspješnije se provodjati.

Na ovo pitanje povratiti ćemo se obširnije kad se otvori sabor, te ćemo dokazati, da je upravo sramota, što za Dalmaciju neima takovog fonda, prem ga imadu sve pokrajine u Austriji, gdje se sade loze u mnogo manjem obsegu nego kod nas u Dalmaciji.

Zaista se moramo čuditi, što se nije proveo zaključak prekolanjskog Sabora u Zadru koji se bavio ovim pitanjem: Zar mora zbilja kod nas vladati ono iznimno pravilo, „ništa za težaku“. Gospoda sigurno misle, da je naš težak tako bogat da pliva u novcu, pa neznađu da su kud kamo bogatije pokrajine nego što je naša našle za potrebita da stvore takav fond. Kad bismo iznieli na vidjelo brojke, koje u to ime daju tamo vlada, zemaljski odbori pa i občine, vidila bi se golemia razlika.

Budemo li tako napred ići, crna se piše, jer sve je još lako sada, kada još ima po nješto vina, a kad filoksera sve porazi? Što onda? Hoće li se gasiti vatra, kad kuća izgori? Zato prvo pitanje, kad se sabor otvori, treba da bude ustanovljenje fonda za bezkamatne zajmове onim težacim i posjednicim, koji će obnavljati svoje vinograde, ali da ne ostane samo na glasovanju, jer bi se lako moglo dogoditi, da za nove izbore ne bude više koga ni da glasuje, jer bi morala nastati ili selitba sa rodjene grude ili jagnjenje za nadnice u tvornicama — a što je još gore i — prosjačenje.

Do koga je, neka promišlja i provodi na vrijeme.

Devet desetina zakonā što vladaju njihovim podiele bogunje, zakoni su fatalni, košto je plima ili udar munje. Samo ostala desetina upućena je inicijativi i osobnoj djelatnosti.

Nikakvo dakle čudo, ako se u nijednom pitanju kao u ovom, tako krupno pregoni. Obično je zamršeno zglabjenje kapitala, koji puca od zdravlja i od rada, koji ugiba od glada, predstavljeno na jedan jednostavan i pokrachen način.

Imade jedan organ, koji prima i dava: jedne banka, jedan računarski ured, jedna blagajna. Na ovaj blagajni — misli se — ne predsjedja jedna kakvogod ručka, kolo jednog zaklopa, koji je poprimo čovječju podobu i koji iz ruke jednog kapitaliste prima hiljadu da jedan daje radniku. Kapitalista, dok dava, ezilira svoje mođjanske čestice s dimom jedne divne havane, a radnik poguren ko kaki robijaš, oslanja se o motiku i pregrče malo para.

Predpostavka ovog ekonomskog izbora bila bi mnogo jednostavna, kad ne bi bila do skrajnosti glupa.

Kapitalizam nije taj milijardar, ili onaj pretrpan do grla dionicama tog rudnika ugljena ili tih zdenaca petroleja.

Kapitalizam nije jedan čovjek. Kapitalizam je mnoštvo.

Kapitalizam jest čitava vrevā čovječje djelatnosti u času, kada — zadovoljuju prve životne potrebe — broji milijun ili prostu para prečtka. Kapitalizam je sve čovječanstvo u času kada imade zasičen trbuh, pa ma bilo da se jedan zasitio gljivama, drugi kukuruzom, treći dalentom.

Na isti je način po mnoštvo predstavljen

Viesti.

Dvadesetpeto obljetnica smrti umnog pjesnika i zagovaratelja narodnog jedinstva Meda Pucića proslavljena je svečanim načinom dne 30. srpnja o. g. u Dubrovniku. Slava mu!

Parobrodarsko pitanje. Po viestima, koje nam stižu iz Beča, bila je tamo na 26. po podne naročita sjednica za uredjenje parobrodarske plovište u Dalmaciji i to kod ministarstva trgovine. Na toj sjednici izključeno je bilo svako pogovaranje vrhu osnove o parobrodarskoj fuziji, jer je ta već unapried propala s razloga, što se u njoj nisu mogli nikako složiti naš domaći parobrodari. Vlada je za to, kako već javismo, bila stupila u pregovore s Lloydom, te je bilo izpostavljeno, da bi Lloyd imao preuzeti 3 do 4 brze pruge iz Trsta do Kotora i 4 trgovačke pruge. Domaćim društvinima imale su ostati sadašnje pruge i sveže s otocima, sa nekim malim poboljšicama za dubrovačko društvo.

Ovakova osnova nije dakako nit najmanje zadovoljila naše zastupnike, dapače joj se svi redom uzprotivile.

Razprava je trajala blizu 4 sata. Napokon došlo se do zaključka, da se još jedanput pokuša sa domaćim našim parobrodarima ili pak da se ustanovi jedno novo jako domaće društvo, kojemu da se povjeri sva služba u Dalmaciji. Stoppo kad taj pokušaj ni bi nikako uspio, mogla bi se vlada nagoditi s Lloydom, ali uvijek tako, da ne budu ni najmanje štetovana domaća društva.

Po ovomu: pitanje parobrodarstva nije još riješeno, a teško da i bude kako bi trebalo.

O istomu smo više puta obširno pisali: hoće li se oni naši savjeti barem sada, kad je najzgodniji čas, uvaziiti od onih koji mogu da to pitanje uzmu kako treba u svoje ruke, ne znamo, a želili bi.

Našoj pošti primjetiti ćemo i to, da nam donapokon dolaze i takove tužbe, koje nas upravo uvjeravaju, da pred našim listom neka gospoda činovnici izgube sasvim sviest dužnosti. Tako je n. pr. neki dan poslan na stanovitu adresu jedan broj „Hrv. Rieč“ u obojku, a adresat je dobio oboj — prazan. „Hrv. Rieč“ zna ostajati u njemkim poštanskim urecima po dva i tri dana, a onda se tek prosliedjuje; zna se vraćati naprosto i bez pašice i. t. d. Zar ne, uzorna redovitost, prava evropejska pošta!

I još C. K. pošti poručujemo, da joj služba baš na sramotu što ju moramo češće sjećati na izpunjavanje dužnosti. Ne znademo od kojega baš ureda zavisi, da se sa dostavom našeg lista c. k. pošta često uprave igra, ali ćemo unapried pripraviti. Svakako zahtievamo već sada da naš list bude strankam dostavljen odmah i čim kraćim putem i da se ne smije dogodjati da se list n. pr. u Koturu i njegovoj najbližjoj okolici prima čak 8 dana poslje, niti da n. pr. naš list dolazi u Beč 5 dana kasnije. To sve, kao i ostale neurednosti s našim listom, služe na sramotu c. k. pošta, pa bi trebale da prestanu. I prestat će, jer ćemo činiti da prestanu, a naše predplatnike molimo da nam odmah javu saku neurednost, da joj možemo doskočiti.

Zašto ima bogataša i siromaha?

(Tajlanski napisao Tristano Salinas. Preveo S. Z.)

Jedan njemacki kazališni kritičar pripoviedao je onomadnje ovaj zakulisni prizor.

Kada Gerard Hauptmann iznese pred občinstvo, svedj žudljivo silnih strastvenih konflikata, svoju slavnu dramu: *Tkalci*, gdje se prikazana udarcima moćnog dieta borba izmedju kapitala i rada — desi se jedan čudan dogodjaj. Nekoji Berlinski kapitalisti — ne mogavši progutnuti grku pilulu, što bi kapitalizam bio prikazan kao neka proždrljiva neman, koja hoće sve za sebe i kadšto posija oko sebe ekonomsku oskudicu, kadšto i neimaština u donapokon i glad — uprave velikom dramatičaru izraz svojega uzbuđenog nezadovoljstva.

Gerard Hauptmann ne smete se, zadovoljan što ga pomnana plateja nagradjuje burnim pljeskom za dovršeno djelo.

Nu jednog dana, potok kapitalističkih suza preplavi u rieke, u zaglušicu jecanja i plaća, te na posljedku prizva posredovanje cara, e da bi predstavljane *Tkalaca* — zvek odvise otvoreno govorila proti velikoj njemackoj industriji, bilo zabranjeno.

Onda Gerard Hauptmann priušti si ugodu da se ozbiljno razljuti i — uzev pero — upravi kapitalistima najbiesniji u osudjivanju njegove drame, jednu vrst okružnice, od prilike sa ovim sadržajem:

„Ja volim moje čizme, jerbo su plod čovječje djelatnosti. Mrzim milijune, kada su bolesni proizlazak bezposlice, ili rezultat jednog sustava, čije posljedice čovjek trpi, bez da imade ikogoj ndjela u determinaciji uzroka. Ve-

like ekonomске sreće nalaze se u ovim prilikama. Kapitalizam pod svojim polirzaričnim oblicima — jest jedna bolest. I jerbo financiarni svijet ne mora biti jedna bolnica, ja sam zadrž u nj do dna prama pravu slobode kritike i slobode umjetnosti. U ostalom tako je bezumno zahtjevati od onog koji nema da pada na koljena i ljubi onog koji ima, kao što bi bilo ludo zahtjevati da rieke skrenu tok moru k gorama. A ovo je koliko . . .

Očevidno, Hauptmann, kao izvanredno vriedan umjetnik, ne učini ništa više od svoje dužnosti, pokazav, kako on u načinu podjele bogastva ne razumjevaše ništa.

Novac imade svoje zakone, koji njime vladaju od poroda do smrti — ti od proizvodnje do potroška — i doista ne može onaj, koji živi medju ruzičnim oblacima umjetnosti, da pronikne takove zakone i da ih shvati. Tako je istina, da Gerard Hauptmann, koji je danas milijunar i posjednik raznih vellelepih dvoraca u Šleskoj, ne bi zaisto ponovio bontadu spuštenu s pera kad se nalazio kod prvog oružja i kada imadjaše svježi spomen na izčekivanje uspjeha premijere *Tkalaca*, glodjuć medju kulisama večeru kukavne korice kruha uz prismoak jedne sitne ribe.

Ne može se dakle vjerovatnošću zadovoljavajućeg odgovora pitati literate, zašto se svijet ništa ne tisučstotnjeto nihačji bogatstva i siromaštva.

Ne može se nižuć snažne udare za kazalište i mjereći sjajne stihove imati „kliničko oko“, koje će do dna proziti financiarnu oloju, koja ovdje nagreće lanac banka od hiljade, a ondje otvara pustoš neimaštine, bez granice.

Još jednu. Na Ivanj dan g. A. Vender čestitao imendan g. načelniku Dr. Krstelju. Dr. Krstelj odvrata mu posjetnicom, koju predaje na poštu. Pošta — čujtel — šalje posjetnicu sa obavijest, na kojom je bilo naznačeno „u mjestu“, ravno u Cili, a iz Cili je naravno vraćaju u Šibenik s opazkom da oznaka „u mjestu“ znači Šibenik. Nevjerojatno, ali skroz istinito!

II. porotno zasjedanje. Rasprava protiv Vice Šunjkala, Krste Baranovića i Jerka Bana koja je je na 25/6 t. g. bila odgođena završila je tim, da je Vice Šunjkalo bio osuđen na 4 godine teške tamične zbog zločinstva pokušana silovanja, Krste Baranović na 2 godine teške tamične zbog zločinstva silovanja a Jerko Ban na 1 godinu teške tamične zbog zločinstva skrivanja u zločinstvu silovanja i zbog zločinstva skraćena osobne slobode.

I s ovom raspravom završilo je drugo porotno zasjedanje kod ovog Suda.

Narodni blagdan i škole. Blagdan sv. Ćirila i Metoda proglašen je po našem pokrajinskom saboru narodnim blagdanom. Uza sve to nismo još vidjeli, da bi starija školska vlast bila odredila da sve škole moraju svetkovati taj narodni blagdan, a osobito pučke i građanske. Zašto se to nije odmah odredilo, zašto se tako omalovažuje zaključak sabora i kult ciele zemlje, ciele naroda spram svojih apoštola i prosvjetitelja? — Poitvalno je, što se je mjesto školske vieće u Šibeniku poslušilo svojim pravom i odredilo školski praznik na 5. srpnja. Tako bi moralo bit svugdje, kad se škol. Vlast ne miče.

U Docu još uvijek čekaju dan, kad će im se postaviti toli nužna poštanska škrinica, ali uzalud. Spravom ljudi u Docu međusobno govore, da će ta škrinica osvanuti kod njih — na sudnji dan. Ravnateljstvu pošta poručujemo, da bi se ovakvih prigovora moglo riješiti barem kad se radi o sličnim sitnicama.

Izgorio djet. Ante Peran pok. Nikole iz Grebašće otiđe dana 1. srpnja o. g. u jutro oko 2 sata sa svojom ženom Anom u polje o-stavivši u kući, koja je bila pokrivena ševarom, jedinca petogodišnjeg sinčića Ivana.

Nezna se kako, kuća zahvati vatru, te ista izgori do temelja a u njoj i mali Ivan te 27 o-vaca koje su se također u kući nalazile a, da se je ista moglo spasiti.

Biednik ostao je sada bez icesa na svijetu.

Prednjački zbor Hrv. Sokola pozivlje ovim svu sokolsku četu, da pristupa redovito na vježbe svakog utorka, četvrtka i subote na 8 sati večer i to u dvoristu Vatrogasaca, pošto se doskora ima prirediti prva ovogodišnja javna vježba. Zdravo!

Bošnjaci i sol. Od njekeog doba vidjaju se u Šibeniku Bošnjaci na buljuge, gdje dolaze amo po sol. Dolaze i s kolima, tako da se opaža odmah njeko veće gibanje u gradu. Ima već petnaest šesnaest godina, da se Bošnjaci nisu ovdje vidjeli zbog kupovine soli. Sada su na to primorani, jer im je sol u Bosni preskupa. Plaćaju je ništa manje nego po 35 para kilogram, dok je ovdje dobivaju za 10 para i bolju. Radi toga

Odgovori ovim jednostavnim rečima:

Postanak mojih milijarda sastoji se sav u nemogućnosti da svaki čovjek što živi na zemlji bude gospodarem jednog samog dolara. U o-stalom, stvar je prosta: Ako je vlastništvo kra-dja, ja, milijarder, sam lupež na isti način kako je onaj, koji je gospodar jednog pennyja. (engleski bakreni novac, oko 10 filira). Ako hoćete pravdenosti za mene, morate ju hitjeti tako i za sve ostale. Ali ipak mislite, da je dolaženje do po-sljedja jednog kapitala jedna zasluga, a onda krevnja prelazi na stranu ubogara, i prije nō meni, morate upravititi vaše tužbe njima.

Čudnovate je ovo: da taj odgovor iz-ražava podpunu istinitost, i tko bi hio da ju poriče, morao bi biti sračan i u mogućnosti da promieni realnost samu.

Nevjerujem da bi bilo ugodno preuzeti slič-nu brigu!

Na lancu bogastva jedna sama karika sa-činjena je od korine naše volje: sve ostale su sprave već priredjene nerazkldjivo od prirod-nih uvjeta.

To dokazuje ne samo razliku sreće izmđu čovjeka i čovjeka, dali kako i isto jedno ekonomsko iskrenuće na jednoj tački lanca, od-razuje se na svim karikama, što ga sastavljaju.

Otrag Otrag malo sedmica kolao je po svim Španjolskim ilustriranim listovima jedan simboličan nacrt, kojim je jedan gospodar tvor-nice velike rukotvorine vunenih bječava uspio da prekine jedan veliki spor, zapodjenut od nje-govih radnika poradi naplata.

Radnici zahtjevali su da im se plaća po-visitla za četrdeset po sto. Tvorničar ne htjede pristati, a radnici najave štrajk. Prodje petnajst dana i radnici pristupiše da bi se — barem

što zbog svoje koristi Bošnjaci dolaze u Dalma-ciju po sol, bosanska vlada stvara im dosta ne-prilika tim, što je naredila najostriju kontrolu nad soli, što je uvažaju, jer nova sol ne smije im zateći u kućama staru, inače — globa je gotova!

Iz Supetra na Braču. Pišu nam: Ovih dana stigao je u svoje rodno mjesto proslavljeni umjet-nik, kipar g. Ivan Rendić. Supetarska je glazba na 1. ovog mjeseca pred njegovim stanom odsvira-la birani program. Izličemo ovo na pohvalu obćine, koja je tako znala iskazati dužnu poštu sinu, koji je na diku ne samo Supetru već cje-lom hrvatskom narodu.

Čujemo, da glasoviti umjetnik, koji se oso-bito istakao i zadnjom svojom radnjom, nad-grobnim spomenikom obitelji T. Cassovich-a, o kojemu se novine obćirno bavile, kreće na Vis, eda svojom vještom i nenadkriljivom rukom u-resi i Visko groblje.

Domaći proizvod na izložbi u Londonu. Gosp. Risto R. Magazin, trgovac u Šibeniku, primio je od „Društva za unapredjivanje narodno-ekonom-skih interesa kraljevine Dalmacije“ odlikovanje, kojim mu društvo izražuje osobitu zahvalnost za uspješno sudjelovanje pri austriskoj izložbi u Londonu 1906., a to baš za izložbeni „Rakiju Šnrekovaču“, koju on sam priredjuje.

Ptice u poljodjelstvu.

Spake godine gomilaju se tužbe, da nam gusjenice i razni zareznici i gamad nanašaju štetu u voćnjacima i polju. Da se gusjenice i razni štetni zareznici kadkad pojavljuju u o-gromnoj množini, uzrok je tome u prvom redu što imademo premano ptica, a osobito ptica pjevice. Svak već danas zna, da su ptice silni i nepomirljivi neprijatelji i uništitelji razne ga-madi, no sasvim tim ima ih još koji mjesto da štite ptice sebi na korist, nesmiljeno ih pro-ganjaju, bezrazložno utamanjaju, samo da udo-vojlje svojim hirima, svojoj strasti.

Kamo dovodi ovo bezrazložno tamnjenje ptica, vidimo svaki dan. Svakim danom čuju se tužbe sad ovdje sad ondje, ali zaludu, ipak ostajemo tvrdokorni.

Mučno je vjerovati koliko je kadar sami jedincati par lastavica utamaniti škodljivih buba, raznih zareznika, kroz samo jedno ljetje.

Englezki naučnjak Branleg proračunao je da par lastavica (mužjak i ženska) radi od 4 sata u jutro do 8 sati u večer, dakle svega 16 sati dnevno. Svojim malim u gnjezdo donesu poprječno 20 puta u jednom satu hranu, biva oboje dnevice na dan 640 puta. Ako se uzme približno da svaki put donesu 10 pa i do 30 buba ili zareznika, to čini na dan, ako uzme-mo svaki put samo 10 buba 6400 komada ove štetne gamadi.

Ovdje nije uračunano koliko treba stari par lastavica za vlastitu hranu, ali nećemo pre-terjati da će ovaj par lasta za vlastitu hranu trebati dnevno na glavu bar 600 komada muha, mušica i raznih buba. Po ovome iedini par la-stavica sa svojim mladim proždere u mjesec dana do 210.000 zareznika. Zaista liep broj! Pribrojimo li ovome broju još su stare laste

djelomično — uvažili njihovi zahtjevi. Kapita-lista onda objavi, da će svaka obitelj radnika dobiti odgovor u jednom zapečaćenom zamol-ku kroz dvadesetčetiri sata.

I bi tako.

Svi radnici primiše jedan bilježnički ovje-rloven izvadak zaključnog računa posla, iz kojeg je izviralo, da bi pristanak na zahtjeve rad-nika značio stečaj posla; koga bi morao kroz malo sedmica prijaviti. Nu da bi i nepismeni radnicima podao pojam zlosrećnog položaja, ko-je ga stadoše spremati poduzetniku, ovaj dade uklopiti jedan prepis nacrt, iz kojeg je i ne-pismenjak mogao da shvati, kako je bezkorisno podizati zahtjeve prama onomu, koji je, ili br-zo imade da ostane praznog džepa.

Ovaj nalaz može se uporediti onom go-spodaru jedne glasovite ruske ljevanice top-va. Pozvan od cara i od viske zapovjedništva da načini pokus na odporu jedne oklopljene ploče po njemu izgrađene, on se postavi neu-strajivo na jednu stranu oklopljenog nišana, dočim s druge strane uze ga na nišan jedna topnička baterija. Kao dovidan tvorničar udesi to tako, te je doveo jednog slikaka da po-zniri potresan prizor. Od istananeje dade pri-rediti više stotina snimaka, koje porazdište me-đu svoje radnike, koji ovih dana zahtjevali povišenje plaća, nadodavši liepo pisanim veli-kim slovima; da je on sklon podati zapitanu povišicu onima, koji bi se obvezali zamieniti ga pri sličnim pokusima, kada bi drugi naručitelji oklopljenih ploča zaražili isti pokus.

Sredstvo je bilo već dvojbe malo gursuz-ko — nu svi su radnici došli do spoznaje, da je bolja sigurnost mrašvog kruha, nego li vje-rovatnost udara kuglje u zdrava prsa.

pozobale kroz mjesec dok su se mlade laste izlegle i to do 30.000, to dolazimo do zaključ-ka, da jedna cigla obitelj lasta (dvoje starih i petero mladih) treba kroz cijelo ljetdo do 570.000 raznih buba, mušica i zareznika, dakle preko po miliona. Blago si ga onom selu i njegovom okolišu, gdje se naseli samo 100 pari lasta, to će one uništiti kroz samo jedno ljetdo ogromni broj od 57 milijuna raznih štetnih zareznika. Uzme-mo li još u obzir da u povoljnim prilikama la-ste izlegu mlade po 2 i po tri puta, to može-mo sigurnošću utvrditi, da gornje brojke nisu preterane, i da je korist lastavica ogromna i ničim naplativa. Štitimo dakle ove neumorne či-stilice naših voćnjaka i polja, preporučimo o-sobito djeci da ne razaraju njihova gnjezda.

A što da kažemo od sjenice, koja od ra-nog jutra do mrkle noći obliće svako drvo, tražeć jaja i čahure buba. Neima grane ni gran-čice, koju kao savjestni radnik ne objade, u svaku pukotinu i rupu treba da zaviri, pa i pod samo naljeće lista. U obće ne ima na sta-blu mjesto, gdje sjenica ne bi zavirila i izvu-ka crva ili buba na polje. Njezinom bistrom oku ne izmakne ni najmanje jaje ni čahurica. I veselog deljin objestnog i brbljavog vrebca pre-više se i bezrazložno proganja. Istina da je kadkad i odveć bezobrazan, te u svojoj pre-igranosti zaboravlja razlikovati što je tuđe, a što je njegovo, ali to ne smeta. Radi ogromne šteti što ga u polju, vrtovim, šumam i voć-njacim čini, trebalo bi stišnuti oko, pa mu u ime Božje prostiti navedenu manu. Najnovijim istraživanjima dokazalo se je, da se vrebac vi-še kukcima hrani, nego li se je dosada mislilo.

Učeni prirodoslovci, a u prvom redu spō-menuti profesor Brandleg dokazao je da vreb-ac pozoblje na dan hrustova, tih najopasnijih zareznika pa i raznih inih gusjenica i kukaca, koliko samo teži. Ako uzmemo da jedan par vrebaca izleže do tri potomstva, koje treba hrā-niti raznim zareznicima, jer zrnja sigurno u to doba ne mogu toliko namaknuti, te uzevši još u obzir zavidni i dobar kus mladih vrbā-čica, lako možemo promisliti koliko množinu zareznika i gusjenica uprav vrbaci utamane. Ra-di ove ogromne koristi, što ih vrbaci čovjeku čine, velju — prostimo im njeke njihove za-blude i mane koje su jadni ni krivi ni dužni od svojih praroditelja baštiniti (a tekom svog burnog i kratkog vrbadžeg života dostatno i od samog čovjeka naučili), pa netjerajmo ih od se-be, ne utamanjivajmo ih bezrazložno. Neka se, pa makar na račun ono malo zrnja, što ga u-kradu, po dolam i goram čuje veselo i objest-no cvrkutanje živ, živ, živ. Manje će biti škodljivih zareznika.

U obće treba više štiti sve ptice, a o-sobito ptice pjevice, te ne loviti ih i proganjati u svako doba. One bezposlice što ih se prečesto vidja sa kretkom i ljepilom po ograd-am, da love koriste pjevice, trebalo bi oštro kazniti, bez obzira bio on Petar ili Pavao. Zar jadne ptice ne imaju dosta da se bore sa sa-mom prirodom za ostanak, zar ne imaju do-sta neprijatelja i među drugim životinjama, o-sobito mačkama (sama jedna mačka kadra je na dan ščepnuti po 10-13 raznih ptica)?

S toga mislim, da nije plemenito ni do stojno ljudskog ponosa, niti potrebno da još i čovjek sklapa aliansu sa krvožednim neprijate-ljima ptica na zator ovih ubogih životinja, a tim manje, kad se zna, da su mu te ptice naj-bolji prijatelji i štitnici njegovih poljskih truda.

A. V.

Naše brzjavke.

Velike manifestacije u Zagrebu.

Zagreb, 6. Sinoć su ovdje bile ozbilj-ne demonstracije. Skinuti su magjarski grbovi sa zgrade financijalnog ravnateljstva i s nekijh drugih ureda.

Zagreb, 6. Jutros prispjeli hrvatski de-legati iz Budimpešte. Premda radbni dan do-čekalo ih na kolodvoru preko trideset hiljada građana i upričilo im veličanstvene manifesta-cije. Cio grad okičen trobojnicama. Svi dućani i trgovine zatvorene.

Zagreb 6. Dočeku hrvatskih delegata prisustvovali ođaslanici parlamentarne sveze juž-nih Slavena zastupnici Ivanišević i Bjeladinović.

Zagreb 6. Hrvatske je delegate nakon impozantne manifestacije na kolodvoru pozdra-vo u ime građanstva barun Ožegović, u ime sveze južnih Slavena Frano Ivanišević, u ime hrvatske omladine Tičak, a u ime srbske o-mladine Božanić. Predsjednik sabora, Bogdan Medaković svima se srdačno zahvalio.

Zagreb, 6. Dok je silna povorka pračila sa kolodvora hrvatske delegate, glazba je stala pred spomenikom bana Jelačića i odsvirala hr-vatsku himnu. Tuškan je tu držao sjajan govor,

podignut na ramena. Kad je povorka stigla pred zgradu Kola i Sokola progovoriše Barčić, Su-pilo, Lorković. Oduševljenje silno, neopisivo. Zagreb toga još nije doživio.

Zagreb, 6. Prije dolazka delegata Fran-kojevi su imali sastanak, sa kojega proglašije da ne će sudjelovati dočeku. Uza sve to sva starčevićanska omladina učestvovala dočeku. Ta pojava povećala obćenito oduševljenje.

Dočeku su sudjelovali i činovnici ostavivši svoje urede.

Javni zavodi i društva viju zastave.

Budimpešta, 6. Hrvatski delegati su juč-er večer u 11 sati ođputovali. Zaključili da Hrvati ne dolaze više u peštanski sabor i za 11. ov. m. sazvati hrvatski sabor u Zagrebu.

Budimpešta, 6. Ministar Josipovič u-vjerava magjarske krugove da će se za stalno do brzo sačiniti nova magjarska stranka.

Beč, 6. Hrvatski sokolaši su u velikom broju preko Beča vratili se kući pozdravljeni od mnoštva dječata.

Beč, 6. Predlog socialistā, da se uvēde u svim pokrajnam obće izborno pravo neće biti u parlamentu riješen. To će se prepustiti pokrajniskim saborima da sami ođluče.

Lizabon, 6. Atentat bombom koji da je bio izveden proti kralju, dementira se kao neistinit.

Javna zahvala.

Bila me saletila teška bolest, te sam se morao podvrći operaciji. Tiekom ciele bolesti i iste operacije zauzeo se je za moje ozdravlje-nje bezprimjerno njegovom i brigom velleuč. g. Dr. Filip Smolčić, uloživši u tom sva sredstva, svu pomnju i sva nastojanja, na koja ga na-pućivala njegova obilna i daleko poznata lie-čnička sprema, te mu je uspjelo pribaviti mi o-vo podpuno moje teško porušeno zdravlje, na če-mu moram zahvaliti najprije Bogu, a zatim od-mah njemu. Uz ovu zahvalu neka dakle primi i izraz mog najvećeg udivljenja, te nek bude uvjeren, da će moja harnost prama njemu biti doživljiva. Bog ga pozvio!

Šibenik, 2. srpnja 1907.

Vice Dulipan,
umir. financ. strazar.

Zahvala.

Obitelj Bay, harna zahvaljuje svim Vlastima, Družtvima, rođbini i prijate-ljim, koji su bilo na koji način učes-tvovali njenoj žalosti prigodom gubitka poglavice obitelji

Karla Bay

U SPLJETU, 29 lipnja 1907.

Hrvatska tiskara (Dr. Krstelj i dr.)
Vlastnik, izdavalatelj i odgovorni urednik Josip Drezga.

uz Br. 3098.

Oglas.

Daje se na javno znanje, da će se dneva 8 srpnja o. g. držati javna dražba u ovom obćinskom uredu za zakup poprav-ka obćinske Klaočnice u ukupnom iznosu od Kruna 1800.

Primljena će biti ponuda boljeg nudi-oca. Svakomuo nudioocu slobodno je doći pregledati nacrti kroz uredovne satove.

Od Obćinskog upraviteljstva

SKRADIN, 2. srpnja 1907.

Načelnik

MUDRAŽIJA.

Prisjednik

ŠKUBONJA.

Prodajem

jednu zemlju u Rožicama u Donjem polju od 18 motika stare Loze, a nove amerikanske 2 motike; Zemlja je sasvim dobra, a nije skupa. Tko ima namjeru kupiti, neka se javi kod mene.

STANKO JUŠIĆ p. Ivana
iz Varoša — SIBENIK.

PODRUŽNICA HRVATSKE VJERESIJSKE BANKE - ŠIBENIK.

BANKOVNI ODJEL

prima uložke na knjižice u kontu korentu u ček prometu; eskomptuje mjenice, financira trgovačke poslove, obavlja inkaso, pohranjuje i upravlja vrijednima. Devize se preuzimlju najkulantnije. Izplate na svim mjestima tu i inozemstva obavljaju se brzo i uz povoljne uvjete.

Dionička glavnica K. 1.000.000

Pričuvna zaklada 100.000

Centralna Dubrovnik - - - - -
- - Podružnica u Splitu i Zadru.

Priskrbiljuje zajmove uz amortizaciju kotarima, općinama, i javnim korporacijama.

MJENJAČNICA

kupuje i prodaje državne papire, razretnice, založnice, srečke, valute, kupone. Prodaja srečaka na obročno odplaćivanje. Osiguranje proti gubitku kod ždrieanja. Revizija srečaka i vrijednostnih papira bezplatno. Unovčenje kupona bez odbitka.

ZALAGAONICA

daje zajmove na ručne zaloge, zlatne i srebrne predmete, drago kamenje itd. uz najkulantnije uvjete.

Banka Commerciale Triestina

prima:

Uložke u krunam uz uložničke Listove:
sa otkazom od 5 dana uz 2 3/4 %
" " " 15 " " 3 3/4 %
" " " 30 " " 4 1/4 %

Uložke u zlatnim Napoleonicima ili u engl. funtim (sterlinam) uz uložničke Listove:

sa otkazom od 15 dana uz 2 %
" " " 30 " " 2 1/2 %
" " " 3 " " 3 %

NB. Za uložne listove sada u toku, novi kamatnik ulazi u kriepest 15. og Novembra i 10. og Decembra o. g.; izdaje blagajničke doznačnice na donosioca sa škadencom od 1 mjeseca uz kamatnjak od 1 1/4 %.

Banko-Ziro i Tekući račun. Valuta od dana uloženja, uz kamatnjak koji će se ustanoviti; obavlja inkasso mjestnih računa, mjenica glasećih na Trst, Beč, Budimpeštu, Prag i druge glavne gradove Monarhije, te plaća domicile svojih korentista bez ikakvog troška.

Izdaje uložne knjižice na štednju uz dobit od 3 1/2 %.

Otvara tekuće račune u raznim vrijednotama. Inkassi: Obavlja utjerivanje mjenica na sva mjesta Inostranstva, odrezaka i izdriebanih vrijednostnih papira uz umjerene uvjete.

Izdaje svojim korentistima doznačnice na Beč, Aussig, Bielitz, Brno, Budimpeštu, Carlsbad, Cervignano, Cormons, Cernovicu, Eger, Rieku, Friedek, Gablonz, Goricu, Graz, Innsbruck, Klagenfurt, Lavov, Linz, Olomuc, Pilsen, Polu, Prag, Prossnitz, Dubrovnik, Solnograd (Salzburg), Split, Peplitz, Troppau, Warnsdorf, Bučko-Novomjesto i druge gradove Monarhije bez ikakvog troška, a na Inozemstvo po najboljem dnevnom tečaju.

Izdaje Kreditne listove na sva mjesta Monarhije i Inozemstva.

Bavi se kupnjom uz tovarne dokumente u Novi Jork, London, Pariz, Hamburg, itd. uz umjereni kamatnjak.

Daje predujme na vrijednostne papire, robu, warrants i tovarne dokumente uz uvjete, koje će se ustanoviti.

Daje jamčevinu za carine skladišta Kontirinja (Contrirungs-Lager).

Preuzimlje u pohranu i upravljanje:

U sobi sigurnosti, koja pruža najveću garanciju proti kojoj mu drago pogibelji provale i vatre i kojoj je posvećen osobiti nadzor sa strane bankovnih organa, primaju se u pohranu vrijednostni papiri, zlato, srebro i dragocienosti, uz povoljne uvjete, te se na zahtjev preuzima i upravljanje istih.

Osiguraje vrijednote proti gubitcima ždrieanja.

Banka Commerciale Triestina.

NE ČITATI

samo već kušati se mora
davno prokušani medicinski

STECKENPFERD

od
lijiljanova mlieka SAPUN

od BERGMANNA i Druga, Draždjani i Tetschen
na L. od prije poznat pod imenom
BERGMANNOVA SAPUNA

od lijiljanova mlieka
da se lice oslobodi od sunsanih pjegica,
da zadobije bijeli tein i nježnu boju.

Pretplatno komad po 80 para

u drogariji VINKA VUČIĆA
ŠIBENIK.

SINGER

ŠIVAČI
STROJEVI

za sve moguće svrhe,
ne samo za industrialnu uporabu, već i za svako šivo u
kućnoj ekonomiji, mogu se dobiti jedino kod nas.

Treba paziti da
se strojevi doba-
ve samo iz naših
dućana.

Svi se naši
dućani razpozna-
vaju po ovome
znaku.

SINGER i Dr. ANON. DRUŽTVO U ŠIVAČIM STROJEVIMA.

Skladištar i predstavnik u Šibeniku KARLO BAMBERGER, Glavna ulica.

Drogarija Vinka Vučića Šibenik

(prije A. Junakovića)

preporuča svoj bogato oskrbljeni dućan raznim ljekovitim mi-
rodijama, predmetima iz gume, svakovrstnim
mineralnim vodama, velikim izborom najfinijih
parfima i predmeta nužnih za bolesnike.

..... JEDINA HRVATSKA TVORNICU VOŠTANIH SVIEĆA U ŠIBENIKU.

Svoj k svome! — POZOR! — Svoj k svome!

Častim se javiti p. n. občinstvu, poštovanom svećenstvu, crkvama, bratov-
štinama, da sam otvorio u ovom gradu

TVORNICU VOŠTANIH SVIEĆA.

Kod mene dobit se mogu izvrsne, a već od mnogih priznate u svim
veličinama svieće od pravog pčelinjeg voska, kao i finog crkvenog tamjana.

Svaka i najmanja naručba p. n. mušterija oprema se najspretnije, te se
obvezujem obaviti njihove naloge u što kraćem roku, obvezom najpompnije izradbe
i uz najpovoljnije uvjete

S veleštovanjem

VLADIMIR KULIĆ
Šibenik (Dalmacija) Glavna ulica.

..... JEDINA HRVATSKA TVORNICU VOŠTANIH SVIEĆA U ŠIBENIKU.

POZOR! ČITAJTE!

Pique

je najbolji cigaretni papir, podpuno izgoriv, ne sadržaje sastavina
škodnih zdravlju, daje duhanu preugodan miriuh, najveći uspjeh pos-
ljednih godina, mora bit predpоставljen od svih koji njeguju svoje
zdravlje, zavoljen od svih pravih duhandžija i svak ga mora kušati.
Kutija od 100 svežića K. 5. Izključivi skladištar za političke kotare
Šibenik, Knin i Benkovac. Gosp. ANTUN BOGIĆ u Šibeniku.

Pique

NOVO
ustanovljena

Hrvatska Tiskara
u Šibeniku
(ulica Stolne Crkve).

Preporučuje se
najtoplije P. N. Občin-
stvu za izradbu svako-
vrstnih radnja, kao:
raznih djela i brošura,
posajbnica, kuverata,
listovnih i trgovačkih

papira, zaručnih i
vjencanih objava,
osmrtnica i sve druge
u tu stvaru zasjecajuće
radnje.
Jamci za tačnu i
modernu izradbu uz
posve umjerene cijene.

